

Správa o prezentácii slovenskej politickej scény v médiách

SPRÁVA O PREZENTÁCII SLOVENSKEJ POLITICKEJ SCÉNY V MÉDIÁCH

Správa è. 7: obdobie do 11. Októbra 1998

Uverejnené 15. Októbra 1998

Projekt MEMO 98 je nezávislou a nadstraníckou iniciatívou -bol zorganizovaný Helsinským občianskym zhromaždením a Združením na podporu lokálnej demokracie za účelom systematického sledovania mediálnej prezentácie volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, udalostí po týchto voľbách a pred voľbami do miestnej samosprávy. Zistenia MEMO 98 nemajú slúžiť na podporu niektorého kandidáta alebo politickej strany. Dodržiavaním presne stanovených a prísnych metód sa MEMO usiluje poskytovať informácie, ktoré slovenskej verejnosti pomôžu dozvedieť sa skutočnosti, ktoré sú nevyhnutné pri správnom rozhodovaní sa.

MEMO 98 monitoruje dve hlavné televízne a dve hlavné rozhlasové stanice už desať týždňov. Rovnako sme po dobu takmer deviatich týždňov monitorovali päť najvýznamnejších denníkov. Výsledky nášho monitoringu sú prístupné na internetovskej stránke MEMO 98 na adrese: <http://www.memo98.sk>

Naše výsledky od júla odhalili vážne nedostatky v spôsobe, akým slovenské elektronické médiá, najmä však Slovenská televízia, informujú o politických udalostiach. Povolebný monitoring dokazuje, že ide o pretrvávajúci jav.

NAJDÔLEŽITEJŠIE POSTREHY

Výsledky monitoringu od júla 1998 poukazujú na znepokojujúce tendencie v prezentácii politických udalostí najmä zo strany STV. Vzniknutá situácia sťažila občanom Slovenskej republiky prístup k presným a nezaujatým informáciám, ktoré sú nevyhnutné pre kvalifikované rozhodovanie sa pri volebnom akte. Spôsob, akým STV sprostredkúvala divákovi informácie o týchto dôležitých voľbách, bol mimoriadne nezodpovedný. Po voľbách prišlo k určitým pozitívnym zmenám, ale STV si ešte stále neplní svoju povinnosť poskytovať občanom Slovenskej republiky presné a vyvážené informácie.

- V povolebnom období do 11. Októbra 1998 STV zúžila priestor poskytovaný vláde a HzDS a vo zvýšenej miere informuje o stranách bývalej opozície. Zvýšil sa aj počet správ, ktoré náš monitorovací tím hodnotí ako neutrálne. STV však naďalej zobrazuje súčasnú vládu a HzDS v pozitívnom svetle, zatiaľ čo prezentácia SDK, SMK a SOP je zväčša negatívna. SDĽ bola po voľbách zobrazovaná aj pozitívne aj negatívne.
- V posledných dňoch pred voľbami STV odvysielala niekoľko skreslených a nevyvážených príspevkov, v ktorých boli opozičné subjekty na rozdiel od vlády a HzDS prezentované v negatívnom svetle.
- TV Markíza naďalej ponúka viac správ o stranách bývalej opozície. Ďas poskytovaný politickým

subjektom sa po voľbách veľmi nezmenil. Vo všeobecnosti negatívny pohľad na vládu a HzDS a pozitívna prezentácia väčšiny opozičných strán tiež zostali viac-menej nezmenené.

- Najznepokojujúcejším zistením v priebehu celého projektu MEMO 98 je skutočnosť, že STV v štruktúre niektorých správ sústavne nedáva priestor druhej strane názorového spektra. STV ako verejnoprávna inštitúcia úplne zlyhala v plnení svojich záväzkov k slovenskej verejnosti, pretože namiesto objektívneho spravodajstva jej poskytuje zaujaté a skreslené informácie, ktoré slúžia záujmom vládnucich síl a nehanebne útočí na všetky aktivity opozície. Po voľbách začala STV poskytovať trochu viac priestoru názorom bývalých opozičných politikov, ale ešte vždy nemožno hovoriť o prevládajúcej tendencii.

TELEVÍZIA

Výsledky monitorovania STV a televízie Markíza v období pred začiatkom oficiálnej volebnej kampane ako aj v období po voľbách poukazujú iba na drobné a nestále zlepšenia v spôsobe, akým STV sprostredkúva informácie. STV bola a je zneužívaná na presadzovanie straníckych záujmov. Od začiatku pôsobenia projektu MEMO 98 STV ponúka oveľa viac vysielacieho spravodajského času vláde a vládnej koalícii, ako Markíza. Naopak Markíza zasa priniesla neporovnateľne viac správ o SDK, SDĽ a SOP, ako STV. Ešte dôležitejším faktorom, než množstvo vysielacieho času, je spôsob, akým sú významné politické strany a vládne aktivity prezentované.

- STV sústavne vykresľovala vládu a HzDS v pozitívnom svetle, zatiaľ čo zväčša SDK, SOP a SMK boli stavané do negatívneho svetla. Informácie o vláde, ktoré priniesla TV Markíza, boli prevažne negatívne alebo neutrálne. Obraz HzDS, ktorý prezentovala Markíza, bol omnoho eštejšie negatívny ako pozitívny. Pozitívny obraz SDK, SOP a SDĽ sa stal na Markíze normou.

Pretrváva však stav rozdielnej vyváženosti v rámci každého spravodajského bloku na týchto televíznych staniciach. TV Markíza v uplynulom období odvysielala niekoľko spravodajských blokov, ktoré neposkytovali komplexný obraz o udalostiach, ale táto tendencia je oveľa výraznejšia vo vysielaní STV.

V ostatnom monitorovacom období TV Markíza odvysielala niekoľko spravodajských blokov, ktoré pôsobili nevyvážene, resp. nepresne:

23.9.98 - V čase predvolebného moratória odvysielala TV Markíza neoverenú správu o kúpe nehnuteľnosti v Chorvátsku, ktorá vyznela v neprospech predstaviteľa HzDS, I. Hudeca.

98. - Priestor pre rektora STU I. Hudobu, ktorý kritizoval činnosť vlády, bez možnosti reakcie dotknutých vládnych predstaviteľov.

9.10.98 - Výrazne kritická správa o pôsobení ministra J. Mráza v jeho rezorte. J. Mráz v príspevku nedostal priestor na vyjadrenie sa.

Náš monitorovací tím opäť zaznamenal ve¾ké množstvo príkladov na nevyvážené a zavádzajúce informácie na STV. Poäs prvých týždòov monitoringu sme v spravodajstve STV odhalili urèité tendencie, ktoré sa v nasledujúcich týždòoch opakovali a oèividne tvoria beþnú súeasú verejnoprávneho vysielania na Slovensku. Medzi uvedené tendencie patria: nevyvážené spravodajstvo, zaujaté a neúplné informácie, ako aj tzv. "mediálne efekty", ktoré sme uviedli v predchádzajúcich správach. Po vo¾bách sme zaznamenali ïalšie príklady.

19.9.98 - Bez komentára

Uvedenie archívnych záberov z roku 1992 z aktu prijímania Ústavy SR.

V èase predvolebnej kampane je možné chápať tento príspevok ako snahu oznaèit tých, ktorí hlasovali za prijatie Ústavy SR ako politikov s "pro-slovenským" a tých, ktorí nehlasovali za prijatie ako politikov s "protislovenským" postojom.

Tento príspevok sa v spravodajstve STV objavil niekoľko krát v období predvolebnej kampane.

21.9.98 - Príspevok o líderke SDL, B. Schmognerovej, v ktorom bola okrem iných špekulatívnych tvrdení oznaèená aj ako "pravièiarka" či "Trójsky kôň KDH v SDL "

Príspevok bol tendenèný a zaujatý, uvedený bez možností reakcie B. Schmognerovej.

22.9.98 - Upútavka na publicistickú reláciu "Echo"

STV opäť obviňuje lídra SOP, I. Presperína zo špekulácie s bytmi v Banskej Bystrici, bez toho, že by mu umožnila na uvedené skutoènosti reagovať.

22.9.98 - Poznánka

E.Kukan a P. Hamžík obvinení redaktorom STV z neoprávneného užívania bytov.

Obvinení lídri SDK a SOP sa nemali možnosť k uvedeným skutoènostiam vyjadriť.

22.9.98 - Vysielanie zvukového záznamu hlasu lídra SDK, M. Dzurindu, ktorý akoby navádza ku občianskej neposlušnosti v prípade volebného neúspechu SDK. Kvalita zvukového záznamu bola výrazne znížená a STV neuviedla zdroj, z ktorého materiál pochádza. Záznam bol znaène nehodnoverný a bol uvedený na konci spravodajstva bez uvedenia akýchkoľvek súvislostí. Bol to posledný príspevok spravodajstva STV pred začiatkom volebného moratória.

23.9.98 - Bez komentára "Slovenská cestná sieť 1992,1998"

V prvej èasti príspevku uviedla STV zábery cestnej siete z roku 1992 - nekvalitné rozbité cesty, výkopy a jamy. V druhej èasti prezentovala STV obrazy nových monumentálnych úsekov diaľniènej siete dokonèenej v roku 1998, ktoré pôsobili v porovnaní s obrazmi v prvej èasti veľkolepo.

STV v tomto príspevku prezentovala stavbu, o ktorú opieralo svoju volebnú kampaň HZDS a príspevok bol uvedený v èase predvolebného moratória.

24.9.98 - Správa, informujúca o návšteve O. Muttiovej spolu s predsedom HZDS, V. Meèiarom v detskej nemocnici na Kramároch pripomínala svojim charakterom predvolebný spot . Správa bola vysielaná v èase volebného moratória.

2.10.98 - Komentár týždňa

Jednostranne zameraný proti opozícii a mimovládny organizáciám. Opäť odznali kritické, zaujaté obvinenia.

5.10.98 - Poznámka

Opoziční politici obvinení z činnosti vedúcej k oslabeniu a destabilizácii slovenskej ekonomiky a hodnoty slovenskej koruny. Príspevok bol názorovo jednofarebný.

10.10.98 - Vnútropolitický komentár

Odznali kritické, tendenčné poznámky voči opozícii. V súvislosti s avizovanou výmenou vládnej moci sa komentátor rozlúčil s divákmi slovami: "Pre istotu sa však rozlúčme optimisticky - dovidenia v pekle, priatelia."

11.10.98 - Zostrih publicistickej relácie "Kroky"

Príspevok bol zostavený z vyjadrení účastníkov relácie "Kroky". Tieto boli účelovo zostrihané a niekoľkokrát doplnené komentárom redaktora STV, ktorý rozdeľoval jednotlivé výroky politikov na "neodborné" a "odborné". Príspevok bol účelovo zostrihaný tak, že predstavitelia opozície boli prezentovaní ako nekompetentní a predstavitelia vlády a HzDS boli uvádzaní ako fundovaní odborníci. Jednotlivé pasáže boli často vytrhnuté s kontextu a pospájané účelovým komentárom redaktora STV.

MEMO 98 opäť poukazuje na zneužívanie prostriedkov občanov na propagáciu úzkych straníckych záujmov. Občania, ktorí sa spoliehajú, či im STV pomôže pri chápaní politických otázok, sú naďalej nezodpovedne zavádzaní.

Rozhlas

Po voľbách začal Slovenský rozhlas poskytovať menej spravodajského priestoru HzDS a súčasnej vláde ako v období pred voľbami. Aj naďalej prevládajú pozitívne informácie o vláde, ale prezentácia HzDS je v súčasnosti oveľa častejšie negatívna ako v predvolebnom období.

23.9.98 - V Rádiožurnále o 12.00. odznalo vyhlásenie stálej konferencie "Slovakia plus", v ktorom sa hovorí že "len súčasná koalícia môže zabezpečiť budúcnosť pre Slovensko." Toto vyhlásenie malo jednoznačný politický charakter, propagovalo jedno politické zoskupenie v čase predvolebnej kampane.

Záver

Projekt na monitorovanie médií MEMO 98 zistil, že verejnoprávna STV bola v predvolebnom období otvorene zneužívaná na presadzovanie záujmov vlády a HzDS. Náprava týchto problémov po

vo¾bách STV ešte len čaká. V záujme zdravého vývoja demokracie na Slovensku je potrebné urobiť také opatrenia, aby verejnoprávne médiá slúžili záujmom občanov Slovenskej republiky a poskytovali im presné a vyvážené informácie o dôležitých politických a verejných otázkach. O ich činnosti v roku 1998 sa to povedať nedá.